

Vloeiend leren aarzelen in een vreemde taal

Nivja de Jong | Dag van Taal, kunsten, en cultuur
Groningen

17 januari 2020

Universiteit
Leiden

Versie voor website: zonder
illustraties

ICLON

Spreekvaardigheid & vloeiendheid

- Spreekvaardigheid/gespreksvaardigheid in een tweede of vreemde taal (T2)
- *Onderdeel* van spreekvaardigheid: vloeiendheid (in enge zin)
 - Goed tempo
 - Weinig pauzes
 - Weinig "uhm"s

Vandaag

- Spreek- en gespreksvaardigheid
 - Deelvaardigheden
- Vloeiendheid (in enge zin): twee perspectieven
 - Spreker: waar komt (niet)-vloeiendheid vandaan?
 - Luisteraar: wat is het effect van (niet-)vloeiendheid?
- Spreek- en gespreksvaardigheid (en vloeiendheid) in de MVT-les: uitwisselen/evalueren van good practices

Spreek- en gespreksvaardigheid

Wanneer ben je spreek- en gespreksvaardig?

- Als het lukt om de door jou beoogde boodschap helder en “op tijd” over te brengen en als het in gesprekken lukt ook de boodschap van de ander goed te begrijpen.
- Als je kunt bijdragen aan het verloop van een gesprek (je beurt nemen, onderwerpen introduceren, etc)
- Als je in staat bent om wederzijds begrip te bewaken en te waarborgen
- Passend bij de spreek situatie waarin je je op dat moment bevindt (op je werk, bij de bank, op de sportclub, etc)

Spreek- en gespreksvaardigheid

Achterliggende theorieën:

- Van talige competentie (Chomsky) naar communicatieve competentie (Hymes, Canale & Swain, Clark, Celce-Murcia)
- Taalvaardigheidstheorie gebaseerd op communicatieve competentie (Bachman & Palmer)
- Psycholinguïstisch taalproductiemodel (Levelt)

Spreek- en gespreksvaardigheid: wat sprekers nodig hebben (I)

KENNIS VAN:

1. Woorden, chunks, en vaststaande zegswijzen
2. Grammatica (van woorden en zinnen)
4. Uitspraak
3. Organisatie van gesprekken
5. Non-verbale gebaren
6. Passend taalgebruik
7. Spreek- en gespreksstrategieën

Spreek- en gespreksvaardigheid: wat sprekers nodig hebben (II)

VAARDIGHEDEN IN (**razendsnelle toegang tot**):

1. Woorden, chunks, en vaststaande zegswijzen
2. Grammatica (van woorden en zinnen)
4. Uitspraak
3. Organisatie van gesprekken
5. Non-verbale gebaren
6. Passend taalgebruik
7. Spreek- en gespreksstrategieën

Spreekvaardigheid: de rol van talige kennis en vaardigheden bij T2-sprekers

Onderzoek naar de relatie tussen *spreekvaardigheid* aan de ene kant en *kennis en vaardigheden* aan de andere kant:

- 1. Woorden, chunks, en vaststaande zegswijzen**
- 2. Grammatica (van woorden en zinnen)**
3. Organisatie van gesprekken
- 4. Uitspraak**
5. Non-verbale gebaren
6. Passend taalgebruik
7. Spreek- en gespreksstrategieën

RESULTAAT: 76% van spreekvaardigheid kon voorspeld worden door talige kennis en vaardigheden in monologische situaties.

De Jong et al., 2012

Vandaag

- Spreek- en gespreksvaardigheid
 - Deelvaardigheden
- Vloeiendheid (in enge zin): twee perspectieven
 - Spreker: waar komt (niet)-vloeiendheid vandaan?
 - Luisteraar: wat is het effect van (niet-)vloeiendheid?
- Spreek- en gespreksvaardigheid (en vloeiendheid) in de MVT-les: uitwisselen van good practices

Is vloeiend spreken moeilijk?

Ja, in de moedertaal:

- is “uh(m)” al het meest voorkomende ‘woord’
- kan spraak al tot de helft van de tijd uit gearzel bestaan
 - stille pauzes
 - gevulde pauzes (“uhm”'s)
 - vertragingen
 - herhalingen

Een gesprekje tussen Nederlandse moedertaalsprekers

VRAAG:

Denkt u dat het verschil had gemaakt als uw moeder wel haar oorspronkelijke rol had vervuld?

ANTWOORD:

Denkt u echt dat ik hier antwoord op ga geven? Nee, dit lijkt me echt iets wat niet verstandig is om hier een antwoord op te geven. Ik heb ook wel vaker in interviews gezegd: 'spreken is zilver, zwijgen is goud'.

Een gesprekje tussen Nederlandse moedertaalsprekers

VRAAG:

Denkt u dat het verschil had gemaakt .. als uw moeder wel haar oorspronkelijke rol had vervuld?

ANTWOORD (begint tijdens "vervuld"):

Denkt u echt dat ik hier antwoord op ga geven? [gelach] Nee [uh] dit lijkt me echt .. iets .. wat [uh] niet [uh] verstandig is om [uh] hier een [uh], een, een, een, een antwoord op te geven. [Uh...] Ik heb ook wel vaker in interviews gezegd [uh]: 'spreken is zilver, zwijgen is goud'. [Uh...]

Snelheid van normale spraak

5 woorden per seconde

https://www.ling.upenn.edu/courses/Fall_2016/ling001/Praat13.png

Vloeiendheid: de rol van talige kennis en vaardigheden

Onderzoek naar de relatie tussen *vloeiendheid* aan de ene kant en *kennis en vaardigheden* aan de andere kant:

RESULTATEN:

- **Spreek snelheid**: sterke relatie met T2 vaardigheden
- **Aantal pauzes**: gemiddelde relatie met T2 vaardigheden
- **Aantal "uhms"**: gemiddelde relatie met T2 vaardigheden
- **Duur van pauzes**: zwakke relatie met T2 vaardigheden

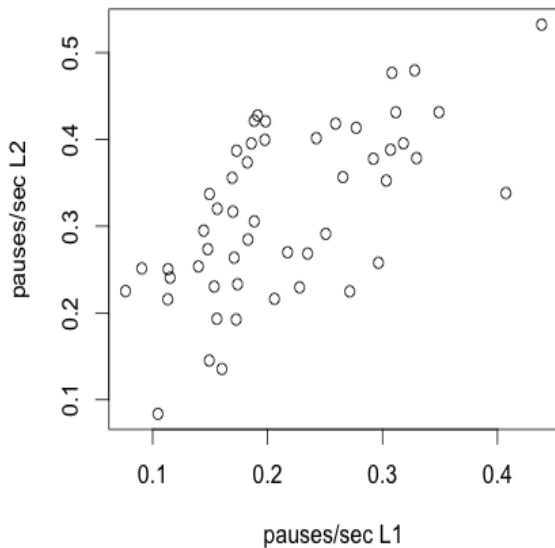
De Jong et al., 2013

Vloeiendheid in T1 en T2

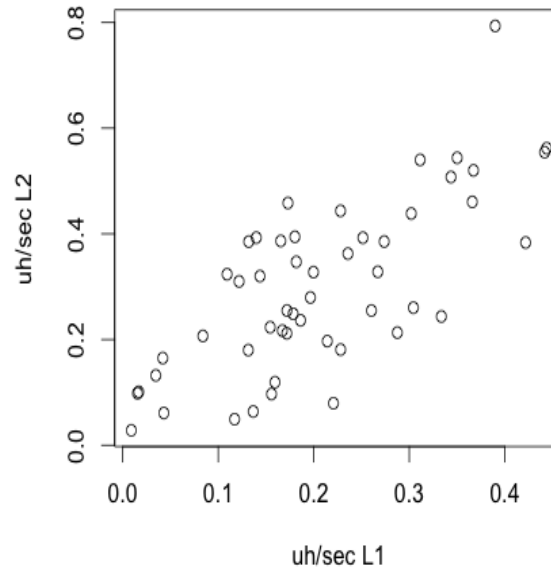
- In T1 & T2: conceptualiseren, formuleren, articuleren, monitoren
- In T2 **versus** T1:
 - Minder kennis (woordenschat, grammatica, pragmatische kennis)
 - Minder *geautomatiseerde* toegang tot die kennis
 - Meer *expliciete* kennis nodig

Correlatie tussen T1 en T2:

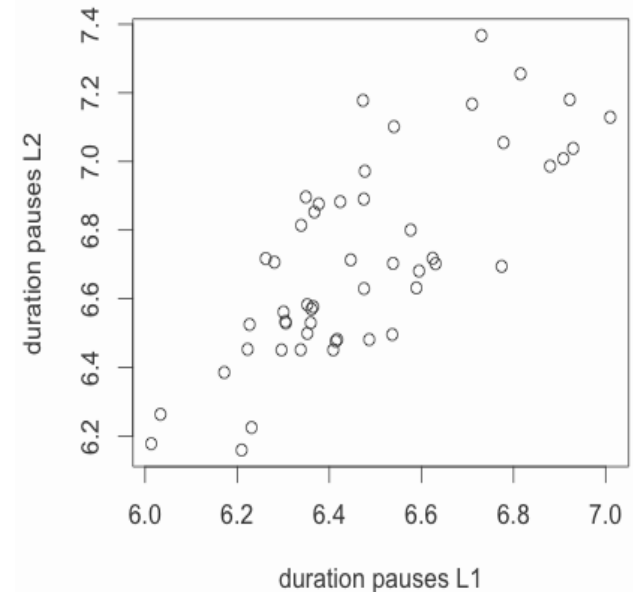
stille pauzes

uhms

pauzeduur

Derwing et al., 2009; De Jong et al., 2015; Bradlow et al., 2017

Is pauzeren dan alleen/vooral individuele spreekstijl?

Nee, let op locatie van de pauzes

Tussen “zinnen”:

T2 = T1

Binnen “zinnen”:

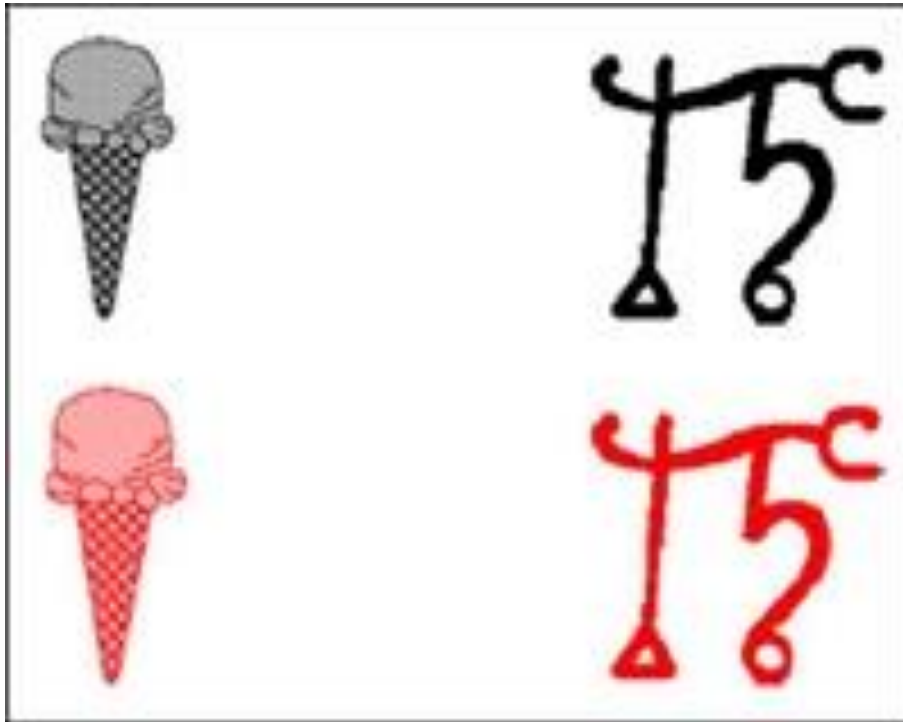
T2 sprekers gebruiken meer en langere pauzes dan T1 sprekers

e.g., Tavakoli, 2011; Kahng, 2014; De Jong, 2016

Vloeiendheid in T1 en T2

- In T1 & T2: conceptualiseren, formuleren, articuleren, monitoren
- In T2 **versus** T1:
 - Minder linguïstische kennis (woordenschat, grammatica)
 - Minder *geautomatiseerde* toegang tot die kennis
 - Meer *expliciete* kennis nodig
- In T1 & T2: individuele spreekstijl

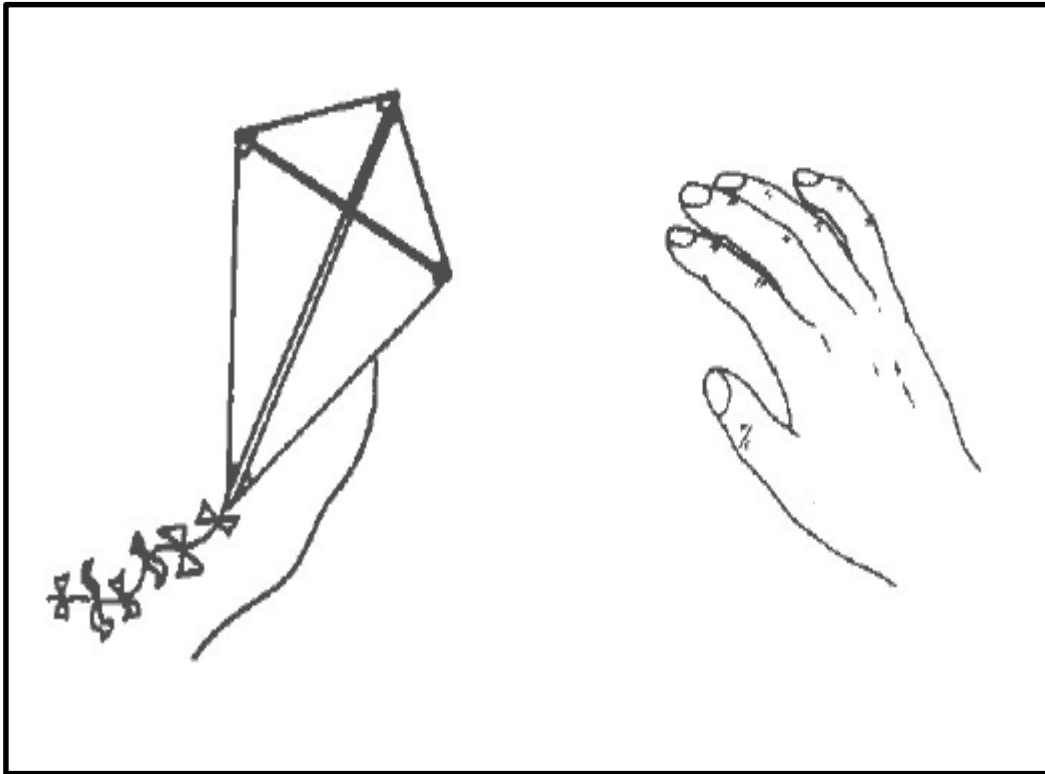
Effect op de luisteraar

“KLIK OP UH HET ROOIE ...”

Arnold et al., 2007

Effect op de luisteraar

“KLIK OP UH DE ...”

Bosker et al., 2014

Communicatieve betekenis

Voorbeeld 1:

- Jaap: "Kom je aanstaande zaterdag op mijn feestje?"
- Marieke: "Ja leuk!"

Voorbeeld 2:

- Jaap: "Kom je aanstaande zaterdag op mijn feestje?"
- Marieke: "Uhm...
Ik heb al een andere afspraak"

Communicatieve betekenis

Aarzelingen signaleren aan de luisteraar:

- De spreker komt met 'moeilijke' taal
- De spreker komt met een gedisprefereerd antwoord
- De spreker is nog niet klaar ('keeping the floor')
- De spreker wil het woord ('taking the floor')

Tijdens het spreken zijn er twee communicatiekanalen

- hoofdboodschap (primary message)
- gespreksboodschap (collateral message)

e.g., Clark, 2002

Vloeiendheid in T1 en T2

- In T1 & T2: conceptualiseren, formuleren, articuleren, monitoren
- In T2 **versus** T1:
 - Minder linguïstische kennis (woordenschat, grammatica)
 - Minder geautomatiseerde toegang tot die kennis
 - Meer *expliciete* kennis nodig
- In T1 & T2: individuele spreekstijl
- In T1 & T2: onderdeel van succesvolle communicatie

Interim conclusie en discussie

- Aan de vaardigheden spreek-/gespreksvaardigheid en vloeiendheid liggen veel (dezelfde) deelvaardigheden ten grondslag
- Niet-vloeiendheden zijn onderdeel van succesvolle communicatie
- Vloeiendheid is onderdeel van een persoonlijke spreekstijl (en wellicht geldt dat voor ook andere aspecten van spreek-/gespreksvaardigheid)

Vandaag

- Spreek- en gespreksvaardigheid
 - Deelvaardigheden
- Vloeiendheid (in enge zin): twee perspectieven
 - Spreker: waar komt (niet)-vloeiendheid vandaan?
 - Luisteraar: wat is het effect van (niet)-vloeiendheid?
- Spreek- en gespreksvaardigheid (en vloeiendheid) in de MVT-les: uitwisselen van good practices

Spreekvaardigheid en vloeiendheid bevorderen in de klas

- Kennis bevorderen
- Vaardigheden bevorderen

Hoe dan? – drie principes:

- Vaardigheidsspecifiek (en/of alignment)
- Gericht op (zinnige) transfer
- Automatisering

e.g. Gatlinton & Segalowitz; Lightbown, 2008

Taalkennis ontwikkelen:

- *Opmerken stimuleren* (noticing), bijvoorbeeld in **voorbeeld**dialogen, of tijdens communicatieve taken
- *Feedback geven* – ook op de mate waarin het spreekdoel is bereikt
- *Expliciete kennis* aanbieden (van *alle typen* kennis)
- *Reflecteren* op spreekprestatie door de leerling

Vaardigheden ontwikkelen:

- Deelnemen aan *uitgebreide, uitdagende en betekenisvolle gesprekken*, die doelgericht en authentiek zijn (bv samen een probleem oplossen / informatiekloof overbruggen etc).
- *Herhaalde oefening* – inslijten van structuren liefst tijdens betekenisvolle interactie.
- *Beperkingen in de mentale aandacht* van T2 sprekers zorgt ervoor dat inhoud, taal, en vloeiendheid niet tegelijk aandacht krijgen. -> focus op één van de aspecten
- Reflecteren op eigen spreekprestatie door de leerling

Spreektaken evalueren

Is de taak/les

- vaardigheidsspecifiek
- gericht op zinnige transfer
- gericht op automatisering

Welke kennis en vaardigheden?

1. Woorden, chunks, en vaststaande zegswijzen
2. Grammatica (van woorden en zinnen)
3. Organisatie van gesprekken
4. Uitspraak
5. Non-verbale gebaren
6. Passend taalgebruik
7. Spreek- en gespreksstrategieën

Leren aarzelen in je tweede taal: hoe zeg je uhm?

- Nederlands: "uh", vaak als "en-uh", "dus-uh"
- Engels: "aahm", "theee ahm", "erm"
- Duits: "ähm"
- Frans: "euh"
- Spaans: "eh", "este"
- Chinees: "那个(nà gè)" and "这个(zhè ge)", "uh", "mm"
- Japans: "eto", "ano", "ma", ...

e.g., De Leeuw, 2007

Vragen:

n.h.de.jong@hum.leidenuniv.nl

Universiteit
Leiden

ICLON

Bibliografie

- Arnold, J. E., Hudson Kam, C. L., & Tanenhaus, M. K. (2007). If you say thee uh you are describing something hard: The on-line attribution of disfluency during reference comprehension. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, 33(5), 914.
- Bosker, H. R., Quené, H., Sanders, T., & de Jong, N. H. (2014). Native 'um's elicit prediction of low-frequency referents, but non-native 'um's do not. *Journal of Memory and Language*, 75, 104-116.
- Clark, H. H. (2002). Speaking in time. *Speech Communication*, 36(1), 5-14.
- De Bot, K. (1992). A bilingual production model: Levelt's speaking model adapted. *Applied Linguistics*, 13, 1-24.
- De Leeuw, E. (2007). Hesitation markers in English, German, and Dutch. *Journal of Germanic Linguistics*, 19(02), 85-114.
- De Jong, N. H., Groenhout, R., Schoonen, R., & Hulstijn, J. H. (2015). Second language fluency: Speaking style or proficiency? Correcting measures of second language fluency for first language behavior. *Applied Psycholinguistics*, 36, 223 - 243.
- De Jong, N. H., Steinel, M. P., Florijn, A. F., Schoonen, R., & Hulstijn, J. H. (2013). Linguistic skills and speaking fluency in a second language. *Applied Psycholinguistics*, 34, 893-916.
- Dörnyei Z., Scott M. L. (1997). Communication strategies in a second language: Definitions and taxonomies. *Language Learning*, 47, 173-210
- Gatbonton, E., & Segalowitz, N. (2005). Rethinking communicative language teaching: A focus on access to fluency. *Canadian Modern Language Review*, 61, 325-53.
- Kormos, J. (2006). Speech production and second language learning
- Levelt, W. J. M. (1989). *Speaking: from intention to articulation*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Lightbown, P. M. (2008). Transfer appropriate processing as a model for classroom second language acquisition. In Han, Z. (Ed.). *Understanding Second Language Process*. Clevedon, UK: Multilingual Matters, pp. 27-44.
- Segalowitz, N. (2010). *Cognitive bases of second language fluency*. New York: Routledge.
- Pomerantz, A. (1984). Agreeing and disagreeing with assessments: Some features of preferred/dispreferred turn shapes. In J. M. Atkinson, & J. Heritage (Eds.), *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis* (pp. 57-101). Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Van Batenburg, E. S. L., Oostdam, R. J., Van Gelderen, A. J. S., Fukkink, R. G. & De Jong, N. H. (in press). Oral Interaction in the EFL Classroom: The Effect of Instructional Focus and Task Type on Learner Affect. *The Modern Language Journal*.